

רקע לסיפור על שמואל הקטן: עיבור השנה

כשצִוְתָה תורה לישראל לקדש חדשים ולעשות חדש ניסן ראש חדשים בכל שנה - הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם ראש חֲדָשִׁים (שמות יב, ב), צִוְתָה גם לאמר: שְׁמֹר אֶת חֲדָשׁ הָאָבִיב וְעִשִׂיתָ פֶסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ [כִּי בַחֲדָשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרָיִם לְיָלֵה] (דברים טז, א): כלומר, בקביעות החדשים שאנו עושים לפי מולד הלבנה, אנו מצווים גם לשמור, שיהא חדש ניסן יוצא תמיד בתקופת האביב של שנת החמה:

כיצד יתקיימו שני המקראות האלה? אם נעשה את השנה שנים עשר חדשי הלבנה - נפגר אחרי שנת החמה כל שנה באחד עשר יום בקרוב. נעשה אותה שלשה עשר חדשים - נקדים את שנת החמה כל שנה בעשרים ושנים יום. בין כך ובין כך אין אנו שומרים על ניסן שיהא בחדש האביב תמיד:

לכך באה הלכה למשה מסיני, שנחשב חשבונות של עיבור שנים; לעשות שנים פשוטות ושנים מעוברות. השנה הפשוטה - שנים עשר חדש, והמעוברת - שלשה עשר חדש. לאחר כמה שנים פשוטות שבהן מצטבר מספר ימים הקרוב לחדש, מוסיפים עוד חדש לפני ניסן, כדי שיהא ניסן בא באביב, ולא יתרחק ממועדו יותר מעשרים וכמה ימים לעולם:

(הרב אליהו כי טוב, ספר התודעה, פרק תשיעי)

מחלוקת תנאים: משנה	<p><u>על הרכב בית הדין:</u> "עבור השנה בשלשה - דברי רבי מאיר; רבן שמעון בן גמליאל אומר: בשלשה מתחילין, ובחמשה נושאים ונותנים, וגומרין בשבעה; ואם גמרו בשלשה מעברת." (משנה סנהדרין א, ב).</p>		
הלכה: תלמוד ורמב"ם	<p><u>הזמנת דיינים מראש:</u> "אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה" (סנהדרין יא, א). "אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה. כיצד? אומר ראש בית דין הגדול לפלוני ופלוני מן הסנהדרין: היו מזומנין למקום פלוני שנחשב ונראה ונדע אם שנה זו צריכה עיבור או אינה צריכה עיבור. ואותן שזומנו בלבד, הן שמעברין אותה" (רמב"ם הלכות קידוש החודש, פרק ד, הלכה ט).</p>		
סמכות בית-דין: קביעת המועדים	<p>"מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי" (ויקרא כג, ב).</p>	<p>אמר קרא "אשר תקראו אתם" - קרי ביה אתם (ראש השנה כד, א).</p>	<p>"אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם" (ויקרא כג, ד); בין בזמן בין שלא בזמן (משנה ראש השנה ב, ט).</p>